

กพต. ปีที่ 11
วันที่ 20 ก.ย. 67
เวลา 10:00 น.

สลด.

ส่ง : กพต.

รับที่ : 89716/67

19 ก.ย. 2567 เวลา 16.20 น.

ที่ สม ๐๔๐๔/ก๒

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

๑๘ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ และการพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ OPCAT

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานข้อเสนอแนะด้านนโยบายและการปรับปรุงกฎหมายฯ ที่ ๘๐๐/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖

ตามที่รัฐบาลประกาศการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ และได้ยื่นสัตยาบันสารเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ (International Convention for the Protection of all Persons from Enforced Disappearance: ICCPED) เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๗ และมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๗ นั้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในฐานะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้ติดตามการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวซึ่งผ่านมากกว่า ๑ ปีแล้ว จึงขอกราบเรียนข้อเท็จจริง สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา

๑.๑ นับแต่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานฯ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายได้ประกาศใช้อนุบัญญัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเพียง ๑ ฉบับ คือ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายว่าด้วยการบันทึกภาพและเสียงในขณะจับและควบคุม การแจ้งการควบคุมตัว และการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว พ.ศ. ๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๖ และได้เห็นชอบร่างระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายว่าด้วยการช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟูผู้เสียหาย พ.ศ. แต่ยังคงอยู่ระหว่างการส่งให้กระทรวงการคลังพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายวินัยการเงินการคลังของรัฐ

๑.๒ ในปี ๒๕๖๖ กสม. ได้ตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัว ๑๖ แห่งทั่วประเทศ ซึ่งได้พบปัญหา ดังนี้

(๑) ความแออัดและสภาพไม่เหมาะสมของสถานที่ควบคุมตัว

/ (๒) การบริการ ...

(๒) การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข

(๓) การกักตัวโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา

(๔) การกักตัวเด็กในสถานที่ควบคุมตัว

(๕) ข้อจำกัดด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ

(๖) การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดี และ

(๗) การปฏิบัติต่อผู้ถูกควบคุมตัวในพื้นที่ซึ่งประกาศใช้กฎหมายในสถานการณ์ฉุกเฉิน

๑.๓ กสม. ยังคงได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำทรมานในประเด็นต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

และได้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามมาตรา ๒๖ (๑) และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนตามมาตรา ๒๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ข้อพิจารณา

๒.๑ การกระทำทรมานโดยเจ้าหน้าที่รัฐเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่และทุกเวลา โดยเป็นสาเหตุสำคัญของการบาดเจ็บร้ายแรงและเสียชีวิตในสถานที่ควบคุมตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และความน่าเชื่อถือต่อกระบวนการยุติธรรมของรัฐและการบังคับใช้กฎหมายของประเทศ จึงเป็นหน้าที่ที่รัฐต้องลดความเสี่ยงและสร้างสภาพแวดล้อมที่จะทำให้การทรมานเกิดขึ้นได้ยาก

๒.๒ การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: OPCAT) และการจัดตั้งกลไกป้องกันการทรมานระดับชาติ (National Preventive Mechanism: NPM) เพื่อให้เข้าถึงสถานที่ควบคุมตัวของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นอิสระ อย่างสม่ำเสมอ และโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า จึงเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันการทรมาน รวมทั้งเป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ที่รับทราบข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของ กสม.

๒.๓ การเข้าเป็นภาคี OPCAT จะแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความสำคัญที่ไทยให้การเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ประเทศไทยได้รับและคำนึงโดยสมัครใจตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๓ เมื่อปี ๒๕๖๔ และข้อสังเกตเชิงสรุปของคณะกรรมการต่อต้านการทรมานในการพิจารณารายงานฉบับแรกของประเทศไทย ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) เมื่อปี ๒๕๕๗ โดยประเทศไทยจะต้องนำเสนอรายงานผลการปฏิบัติตาม CAT ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๗ และรายงานของประเทศไทยตามกระบวนการ UPR รอบที่ ๔ ในปี ๒๕๖๙ นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีด้านสิทธิมนุษยชนของไทยในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศไทยได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนและความร่วมมือรอบด้านระหว่างไทยกับสหภาพยุโรปและรัฐสมาชิก (Thailand-EU

Comprehensive Partnership and Cooperation Agreement: Thai-EU PCA) เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ และรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๗ ซึ่งจะทำให้ Thai-EU PCA มีผลบังคับใช้ใน ๓๐ วัน ภายหลังจากสหภาพยุโรปได้รับหนังสือแจ้งจากไทย โดยเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นที่สหภาพยุโรปให้ความสำคัญ ดังความตาม Thai-EU PCA ข้อ ๓๐ ดังนั้น ไทยจึงควรเร่งดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานฯ และเร่งเข้าเป็นภาคี OPCAT

๓. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำ ให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ เกิดประสิทธิผลและครอบคลุมในทุกมิติ รวมถึงเมื่อคำนึงถึงบริบทของข้อตกลง ระหว่างประเทศที่ไทยได้รับรอง กสม. จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดเสนอคณะรัฐมนตรีมอบหมายให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำทรมานให้มีผลในทางปฏิบัติ ดังนี้

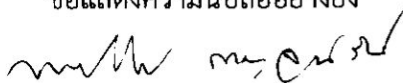
๓.๑ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำ ให้บุคคลสูญหาย เร่งผลักดันการจัดทำอนุบัญญัติตามกฎหมายดังกล่าวให้ครบถ้วน รวมทั้งมีกลไกในการพัฒนาระบบ มาตรการ และกรอบแนวทางการเยียวยาตามร่างระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำ ให้บุคคลสูญหายว่าด้วยการช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟูผู้เสียหาย พ.ศ. ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและสอดคล้อง กับมาตรฐานสากล

๓.๒ ให้กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงการต่างประเทศเร่งดำเนินการเข้าเป็นภาคี OPCAT และเตรียมความพร้อมโดยการสร้างความตระหนักรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ พร้อมกันนี้ กสม. ขอกราบเรียนด้วยว่า เมื่อไทยเข้าเป็นภาคี OPCAT แล้ว กสม. พร้อม ทำหน้าที่เป็น NPM ดังที่กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงการต่างประเทศได้ให้ความเห็นไว้ในรายงานข้อเสนอแนะ ด้านนโยบายและการปรับปรุงกฎหมายฯ ที่ ๘๐๐/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ ดังปรากฏตามสิ่งที่ ส่งมาด้วย โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ กสม. ได้จัดทำแผนปฏิบัติการของ กสม. ว่าด้วยการป้องกันการ ทรมาน พ.ศ. ๒๕๖๗-๒๕๖๙ และดำเนินโครงการวิจัยแนวทางการจัดตั้ง NPM และการพัฒนามาตรฐาน การตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัวตาม OPCAT ภายใต้งบโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือ มาตรฐาน และระบบ ในการป้องกัน คမ်းครอง และเยียวยาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำ ให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมทั้งได้จัดตั้งหน่วยงานภายในเพื่อดำเนินการตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัว ให้สอดคล้องกับมาตรฐานตาม OPCAT ด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาข้อ ๓ ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้ กสม. ทราบด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักรับเรื่องร้องเรียนและประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

โทร. ๐๒ ๑๔๑ ๑๙๗๑, ๐๘๙ ๑๕๓ ๑๕๕๘ (พรชัย)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๘